

Voor niets gaat de zon op

Jon'kin keek op toen ik binnenkwam met zijn ontbijt. Zijn blik was helder en zo te zien had hij zich al gewassen. Ik zette zijn eten voor hem neer: appel met rozijnen. Geen muesli of yoghurt want een andere stam had één van onze aanvoerroutes afgesloten. Ik ging naast zijn bed zitten en bracht de eerste lepel naar zijn mond. Hij sloeg de lepel uit mijn handen en riep luidkeels: 'Wie denk je dat ik ben, jongeman? Ik kan het zelf!' Ondanks de twintig jaar die ik voor hem zorgde, deed het me nog steeds pijn als hij me niet herkende.

Gelukkig had ik in al die tijd heel wat geduld gekweekt en ik bood hem zwijgend de lepel aan. Hij werkte inderdaad zelfstandig het hele schaalpje naar binnen en ik begon me af te vragen of dit een dag zou worden waarop we van zijn gave gebruik konden maken. Het viel me steeds zwaarder die beslissing te nemen, maar ik had nog even tijd: ik had geleerd nooit de knoop door te hakken op basis van een eerste indruk.

'Jon,' probeerde ik, 'weet je wie ik ben?'

Hij keek me aan alsof ik gek was. Met een stem die droop van het cynisme zei hij: 'Timm, als je een vraag hebt waarop je een serieus antwoord verwacht, zeg je het dan?'

Blij dat hij me weer herkende, stelde ik voor: 'Laten we een stuk gaan wandelen.'

Ik wees naar zijn rolstoel, maar hij pakte stoïcijns zijn wandelstok en maakte aanstalten om achter me aan te lopen. Ik hield wijselijk mijn mond: als Jon iets in z'n hoofd had gehaald ging je het er waarschijnlijk niet uitpraten.

Het huis stond iets buiten onze wijk. Eigenlijk hadden we Jon beter kunnen beschermen als hij midden in ons gebied woonde, maar hij had zelf aangegeven prijs te stellen op wat privacy. De stam vond het denk ik niet erg, want ondanks de eervolle positie die Jon bekleedde wisten de meesten niet wat ze met hem aan moesten. De meesten wilden ook niet dagelijks geconfronteerd worden met zijn offer. Natuurlijk had ik ook heel erg aan hem moeten wennen, maar in de loop der jaren was ik van hem gaan houden.

Natuurlijk konden we hem niets weigeren, dus er stonden permanent drie bewapende soldaten tussen Jon's huis en de grens van ons gebied. Zonder dat hij dat wist, trouwens, want hij had zich er gegarandeerd tegen verzet. Ook de andere stammen respecteerden hem en de bewapende soldaten hadden nog nooit in actie hoeven komen.

Om met zijn rolstoel zijn huis te kunnen bereiken hadden we een pad van houten balken neergelegd. Die hadden we uit de huizen gesloopt die te zwaar beschadigd waren om nog te bewonen en het had ons een paar weken gekost om het hele pad te leggen. Al die tijd had Jon noodgedwongen bij mij in huis gelogeed en als ik mijn ogen sluit kan ik nog steeds zijn gemopper horen. Dat was in de tijd dat zijn aftakeling nog bijna niet te merken was.

Het kostte ons bijna drie kwartier om de vijftienhonderd meter naar het centrum van onze wijk af te leggen. Toch, gezien het feit dat hij deze tocht voor het laatst een jaar geleden zelfstandig had gemaakt, was ik erg trots op hem. Onderweg zag ik mensen naar ons kijken; hun hoofden waren in respect gebogen, maar ze zorgden ervoor uit zijn buurt te blijven. Ik was me vooral bewust van de verwachting op hun gezichten. Ik keek naar Jon, maar was nog niet bereid de beslissing te nemen.

Toen we aankwamen, stond Yan'nel op ons te wachten buiten het gebouw dat we als hoofdkwartier gebruikten. Het was vroeger een badhuis geweest en dat zag je nog

steeds terug in de vorm van de plafonds. Een deel van het gebouw werd nog steeds gebruikt als wasserij en buiten stond iemand de was op te hangen.

Ook op Yan's gezicht zag ik de verwachting, maar zij wist het beter te onderdrukken dan de rest. Ze ging ons voor naar binnen en leidde ons naar een maquette in de centrale hal. Hoewel die gemaakt was van geïmproviseerde materialen en slechts gebaseerd op de gebrekkige informatie die onze verkenners ons brachten, was ik elke keer dat ik hem zag weer verrast over hoe waarheidsgetrouw de ingestorte wolkenkrabbers en de kraters in de wegen waren nagemaakt. Ik durfde te wedden dat als we naar buiten waren gelopen en de torens in de verte hadden opgemeten, we hadden moeten constateren dat de maquette perfect op schaal was.

Tussen ons gebied en de boerderijen aan de kust, onze aanvoerroute van tarwe- en melkproducten, stond een rood vlaggetje. De plek van het vlaggetje werd aan alle kanten beschermt door wolkenkrabbers. De route naar de fabrieken in het binnenland was nog wel blauw.

Voordat Yan begon keek ze mij even kort aan om in te schatten hoe Jon's humeur die dag was. Hij had nog wel eens de neiging om scherp uit de hoek te komen, maar vandaag leek hij ontspannen, dus ik knikte en ze begon: 'De maquette schetst een iets te rooskleurig beeld. De Ijsmeesters, de stam die één van onze aanvoerroutes blokkeert, houdt maar een kleine strook land bezet.' Ze wees het rode vlaggetje aan. 'Maar volgens onze bronnen hebben ze net een nieuwe Bezweerder en gezien de hoeveelheid weerstand die onze troepen ondervinden bij het terugveroveren zijn ze van plan die op te branden.'

'Dat is tegen de regels,' merkte ik op.

'Ja, dat is tegen de regels. Maar als we de andere stammen willen overtuigen zich tegen hen te keren, dan zullen we met bewijs moeten komen en dat hebben we niet.'

'Is het mogelijk dat we een andere aanvoerroute vinden, of zelfs een andere leverancier?'

'Een andere route: ja, maar dat is slechts een tijdelijke oplossing. Het lijkt er op dat de Ijsmeesters ons doelbewust dwars zitten, dus als we een nieuwe aanvoerroute vinden dan is het een kwestie van tijd voordat ze die ook blokkeren. Een andere leverancier is geen optie, tenzij we een nieuw gebied zoeken; de boerderijen in het binnenland zijn te ver weg.'

'Hebben we die aanvoer echt nodig?'

'Op korte termijn niet. We kunnen rekenen op de vriendschap van de Vuurgooiers en de Staalbuigers.' Yan wees op blauwe vlaggetjes die grensden aan ons gebied. 'Wat we nodig hebben, kunnen we van hen kopen. Maar op de lange termijn houden we dat niet vol: dat is gewoon te duur en onze financiële buffer is niet oneindig. Bovendien moeten we...'

Ze werd onderbroken door harde geluiden die van boven leken te komen en een paar tellen later stormde er een tiental mensen naar binnen.

'Wat is er aan de hand buiten?' riep Yan uit. 'Wat doen jullie hier?'

'Schuilen,' hijgde iemand buiten adem. 'Het hagelt.'

'Hoe bedoel je "het hagelt"? Het is midden in de zomer...'

'Hagel zo groot als het hoofd van een volwassen man,' legde de man uit die ik bij het binnenkomen de was had zien ophangen. 'Het is levensgevaarlijk om nu buiten te zijn. Ik zag hoe minstens twee man geraakt werden en niet meer opstonden. Maar we konden niet het risico lopen ze in veiligheid te brengen.'

De geluiden van boven werden harder en het klonk alsof de hagel door het dak heen was gebroken. 'Naar de kelder!' riep Yan, maar we hadden haar aanmoediging niet nodig. Niemand van ons kon inschatten wat de dreiging van de hagel was, maar

niemand wilde het risico nemen geraakt te worden. Ik nam Jon op mijn rug en haastte me met iedereen mee de stenen trap af. Eenmaal beneden gingen we met z'n allen in een hoek zitten. Als ik me niet in de eerste plaats verantwoordelijk had gevoeld voor Jon dan was ik net zo bang geweest als de rest. Pas na een half uur werd het stil en durfden we voorzichtig tevoorschijn te komen.

De ravage die we aantroffen was ontmoedigend. Het licht dat van boven kwam verried dat er weinig over was van de zolder. In het dak van de centrale hal zaten gaten. Een enorme ijsklomp had zich in de maquette geboord, en de toch al beschadigde mini-gebouwen lagen grotendeels in duigen. Brokken ijs die op de vloer lagen begonnen al te smelten en lieten donkere vlekken achter op het tapijt.

Toen we naar buiten liepen, af en toe achterdochtig omhoog kijkend, troffen we nog veel meer ellende aan. De meesten renden meteen naar de slachtoffers die op straat lagen; in totaal vonden we acht doden en vijf zwaargewonden, waarvan twee de dag van morgen waarschijnlijk niet zouden halen. Jon strompelde met zijn wandelstok rond om te zien of hij ergens kon helpen, maar toen ik hem wilde volgen trok Yan me terug.

'Timm,' fluisterde ze. 'We kunnen dit niet over onze kant laten gaan. We moeten iets terug doen.'

'Wat stel je voor?'

'We moeten een beroep doen op Jon'kin.'

'Je weet wat dat van hem vraagt. Hij heeft een goede dag, maar die beslissing kan ik niet zomaar nemen.'

'Dat weet ik, Timm. Maar als we nu niets terugdoen, daalt het moraal nog meer en voor je het weet hebben we geen stam meer over. We hebben geen alternatief.'

'We kunnen bewijzen dat zij hun Bezweerder misbruiken en zo de andere stammen aansporen om ons te steunen.'

'Dat kunnen we niet afwachten en dat weet je. Tegen de tijd dat het ons zou lukken genoeg informatie te verzamelen om zeker te zijn van hun steun, is onze stam uit elkaar gevallen. We moeten nu iets doen!'

'Yan heeft gelijk,' zei een stem achter ons en we draaiden ons tegelijk om. We wisten allebei beter dan ons schuldig te voelen.

'Je weet niet wat je zegt, Jon!' riep ik uit.

'Er zijn dagen dat ik de wereld niet begrijp,' protesteerde hij, 'maar vandaag is er daar niet een van. Je hebt gelijk dat je deze beslissing niet voor me mag nemen, Timm. Maar dat mag ik zelf wel. En als mijn stam me nodig heeft dan ben ik er.'

'Jon, je weet niet wat je aanbiedt. Ik heb je jaren verzorgd en zelfs nu je helder van geest bent ben je nog geen schim van wie je vroeger was.'

'Ik verlies liever mezelf dan mijn stam. We zijn voor deze rol gekozen, Timm, jij en ik, Hoeder en Bezweerder, omdat men vertrouwen in ons had. Wil je dat vertrouwen beschamen?'

'Natuurlijk niet, maar...'

'Niemand heeft ons ooit beloofd dat deze beslissing makkelijk zou zijn, maar we wisten allebei dat dit moment zou komen. En voor mij is het makkelijk praten: als ik straks mezelf kwijt ben, begint het voor jou pas.'

'Je hebt nog minstens drie Interventies in je, Jon.'

'Dat weet ik, maar zoals ik al zei heeft Yan gelijk. Een Interventie is niet genoeg; we moeten hard genoeg terugslaan om een punt te maken.'

'Jon, dit is geen beslissing die je zo makkelijk zou moeten nemen. Laat het een dag rusten. Als je er morgen nog zo over denkt dan beloof ik dat ik naar je zal luisteren,' probeerde ik nog.

'Daar is geen tijd voor, Timm. Hoeveel onnatuurlijk zware hagelbuien kunnen we nog aan? En jij weet als geen ander dat het maar de vraag is hoe ik morgen ben.'

'Jon, alsjeblieft,' zei ik zwakjes, maar ik wist dat ik geen argumenten meer had. 'Ik wil je niet kwijt. Niemand hier wil je kwijt.'

'Timm, je weet niet half hoe dankbaar ik ben dat je al die jaren aan mijn zijde hebt gestaan, ook op de slechte dagen. Maar de stam heeft ons niet gekozen om mijn belang voorop te stellen. De stam komt altijd eerst en de tijd is gekomen dat ik mijn laatste deel daaraan bijdraag.'

'Snap je wat je opgeeft, Jon?'

'Ja, en voor mij is dat wat ik opgeef al jaren verloren.'

We stonden met zijn allen rondom Jon op de heuvel aan de grens van ons gebied. De hele stam was er, want iedereen wist dat er iets groots stond te gebeuren, maar ook dat dit een afscheid was; een groot deel van de stam stond openlijk te huilen. De enige die dat niet zo leek te voelen was Jon zelf.

Vanaf de heuvel hadden we overzicht over ons hele gebied en verder. Aan de horizon zagen we nog net de landerijen aan de kust waar tot voor kort onze melk en brood vandaan kwam. Overal om ons heen stonden de deels ingestorte wolkenkrabbers waar geen stam zich in durfde te vestigen. Verder landinwaarts was de lucht getekend door rookpluimen, afkomstig uit de mijnen en de nog functionerende fabrieken.

We wisten geen van allen wat Jon van plan was, zelfs ik niet. Hij had niet van iedereen afscheid willen nemen, maar voordat hij begon liet hij zijn blik over de menigte glijden, alsof hij voor zichzelf wilde bevestigen dat deze stam dit offer waard was.

Toen hij zover was, richtte zijn blik zich weer op de kust in de verte en begon hij zachtjes te neuriën. Vanaf dat moment was iedereen stil. Zijn geneurie had iets onheilspellends en hypnotiserend tegelijk. Het ging over in gezang en zwol aan tot een oorverdovend lawaai, alsof alle gebouwen om ons heen met hem meezongen. We hielden allemaal onze handen voor onze oren en keken vol verwachting naar de lucht voor ons, in de veronderstelling dat Jon een hagelbui zou oproepen, vergelijkbaar met degene die ons had getroffen.

Maar zo geleidelijk als Jon zijn gezang was begonnen, zo plotseling hield hij weer op. Eén voor één durfden we het aan onze handen van onze oren te halen en ik zag mensen vertwijfeld om zich heen kijken. *Was er wat gebeurd? Was de Bezwering mislukt?* Maar ik kon aan zijn lichaamshouding zien dat hij nog niet klaar was. Hij zette zich schrap, alsof zijn hele lichaam onder spanning stond; alsof er iets binnen in hem groeide dat eruit moest.

Omdat ik hem zo goed kende was ik de enige die de schreeuw aan voelde komen. Ik zag Jon diep inademen en vervolgens al zijn energie eruit gooien in een geluidsgolf die iedereen overviel en als een rimpeling van de lucht in de verte verdween. Ik was de enige die weer zijn handen voor zijn oren had geslagen en alsnog was het geluid oorverdovend. Ik sloot automatisch mijn ogen en het verbaasde me niet dat toen ik ze weer opende, voor zover ik kon zien, iedereen verdoofd op de grond lag. Alleen Jon stond nog overeind, kennelijk immuun voor het door hemzelf veroorzaakte geweld.

Yan was de eerste die weer overeind kwam en na haar volgde één voor één de rest van de stam. Het duurde even voordat in de verte iets te zien was en tegen die tijd was de hele stam weer op de been. Toen begonnen drie wolkenkrabbers in de verte steeds harder te trillen totdat we brokstukken naar beneden zagen vallen. Na een paar

minuten werd het trillen zo hevig dat de bovenste verdiepingen van de drie torens het begaven. De gebouwen hielden het niet en stortten gebroederlijk als een kaartenhuis in elkaar.

Ik kon me niet voorstellen welke kracht er nodig was om drie van die kolossen te laten instorten, maar de stofwolk die het spektakel opleverde sprak voor zichzelf. De wolk kwam bijna net zo hoog als de gebouwen zelf en ook al was het moeilijk in te schatten hoever de verwoesting zich over land uitstreckte, zelfs op de afstand waarop wij stonden voelden we de effecten, al was het niet meer dan een briesje. 'Dat zal hen afleren zich onder een hoog gebouw te vestigen,' zei Jon droog. Later zouden we erachter komen dat hun hele territorium in een klap onbewoonbaar was geworden en dat hun Bezweerder om het leven was gekomen. Het zou een paar dagen duren voor het stof zou gaan liggen en duidelijk werd dat onze aanvoerroute was hersteld en daarmee ons voortbestaan veiliggesteld.

Een gejuich steeg op uit de menigte. Iedereen keek naar de langzaam oplossende stofwolk en het viel niemand behalve mij op dat Jon wit wegtrok en in elkaar zakte. Ik rende naar hem toe, zonder pardon mensen opzij schuivend, en knielde neer bij zijn bewegingloze lichaam. Mijn eerste gedachte was dat ik geen afscheid van hem had kunnen nemen, maar zo had hij het waarschijnlijk gewild. Ondanks de adrenaline kon ik mijn tranen niet bedwingen.

Ik had denk ik de meeste medische ervaring van iedereen die daar aanwezig was, dus ik wachtte niet op hulp maar controleerde meteen, door de tranen heen, Jon's hartslag en ademhaling. Die leken in orde en even had ik de hoop dat de schade zich beperkte tot oververmoeidheid. Zelfs met zijn gave moest het een enorme inspanning zijn geweest om drie zulke grote gebouwen neer te halen. Ik liet een brancard halen en met vier personen droegen we hem naar zijn huis, waar ik hem in bed stopte en vier dagen over hem waakte.

Al die tijd leefde ik tussen hoop en vrees en mijn wereld beperkte zich tot de stoel naast zijn bed waar ik de wacht hield. Ik zorgde dat er dag en nacht een bord pap en een glas water voor hem klaar stond, voor het geval hij bij kennis zou komen terwijl ik sliep. Jon leek niet vooruit te gaan, totdat zijn ogen onder de oogleden begonnen te rollen in een droomrijke slaap. Toen hij zijn ogen open deed zat ik vol verwachting klaar. Hoewel ik de afgelopen dagen mijn emoties uitgezet had, merkte ik dat een glimlach zich oncontroleerbaar over mijn gezicht uitstreckte.

'Jon!' zei ik zo rustig mogelijk, hoewel ik ook toen al beseftte dat hij er niet meer was.

Hij keek me aan alsof ik een geest was, ging abrupt overeind zitten en deinsde terug in bed. 'Wie ben jij?' siste hij en op zijn gezicht zag ik geen enkel teken van herkenning.